

Verksamhetsgranskande utskottets rapport för 2020 – en verksamhetsrevision

Inledning

Årets Verksamhetsgranskande utskott får härmed avge sin rapport till Kyrkokonferensen 2021. Upplägget har varit att bland annat läsa Teologisk grund för Equmeniakyrkan, stadgarna, kyrkostyrelsens protokoll, kyrkokonferensens protokoll, 2019 års verksamhetsgranskning, verksamhetsplanen, samt PA Sahlbergs rapport om kyrkoledarvalet.

Vidare har vi intervjuat nuvarande och avgående kyrkoledare och kyrkostyrelseordföranden, chefer på det nationella kansliet och några regionala kyrkoledare. Sammanlagt har vi genomfört 16 intressanta intervjuer. Enligt önskemål skickade vi i förväg ut ett förberedelsebrev till alla som vi önskade intervjua.

Vi valde en s.k. ”djupdykning” eller fördjupningsfråga angående Covid 19 eller Coronapandemin och dess effekter på vår kyrka. På grund av denna pandemi så genomfördes alla intervjuer och sammanträden via videolänk eller telefon.

I övrigt tittade vi på verksamhetsplanen och hur arbetet löper på med den. En allmän synpunkt som kommit fram i våra intervjuer är att verksamhetsplanen bör kunna innehålla mindre siffror och mer hur vi når de uppsatta målen. Detta också som tips till våra församlingar om hur de kan jobba för att lokalt jobba vidare mot olika mål. I Verksamhetsgranskande utskottet ser vi detta som viktigt att jobba vidare med.

Pandemins effekter på vår kyrka och förslag på åtgärder som behöver göras framöver

Några grupper som drabbats hårt i vår kyrka är barn och unga, äldre, sångare och musiker, och många gånger en del samhällsinriktade insatser. Dock har vår kyrka både lokalt, regionalt och nationellt ställt om till digitala möten. Det har funnits möjligheter att få stöd i hur man gör och få tips på saker att göra. Här har stödet från ledningen som vi bedömer det varit gott och alla församlingar, kyrkoledare och chefer har fått ett gott stöd från Kommunikationsenheten.

Vår slutsats: Viktigt att hålla i det som blev bra. Exempelvis kan digitala möten och grupper behållas digitalt och vi bör tänka ”Kan vi göra detta digitalt?” vilket kan göra att flera kan delta kvällstid på olika samlingar. Andra positiva effekter är effektiva möten och att man har tid att träffa många medarbetare på olika videomöten. Viktigt att även senare behålla möjligheten till en del hemarbete.

Några frågor att fundera på:

1. Hur göra det bra för våra barn och unga om denna situation fortsätter under längre tid? Detta är som vi ser det en viktig gemensam fråga för vår kyrka och Equmenia. Vad kan man ändå öppna upp under sommartid och även resten av året? Detta är en fråga både för lokala församlingar och regionerna att hjälpa församlingar och föreningar med. Det är även en fråga för nationell ledning för att på så sätt bistå regioner och församlingar.
2. Svårt för en del medarbetare att jobba hemma. Hur kan stödet för hemarbete utvecklas?

3. Hur kan andaktslivet hållas vid liv på ett bra sätt vid digitala möten, exempelvis för kyrkostyrelsen och andra möten? Detta är en viktig fråga att jobba vidare med. Ett citat var att videomöten är ”effektiva men själsdödande”. Vi utmanar vår kyrka att det inte blir så, utan att det går att finna ”själen” i form av ro och frid även vid videomöten. Framöver kan vi förhoppningsvis växla mellan livemöten och videomöten.
4. Hur förvaltar kyrkan den stora mängd människor som söker kontakt via våra digitala gudstjänster och andra samlingar?

Verksamhetsplanens 5 verksamhetsområden

1. Församlingsutveckling

Grundläggande mål under denna rubrik är att församlingar i Sverige och i samarbetskyrkor växer och utvecklas. Tro förväntas födas i mötet med Jesus Kristus. De fysiska mötena har under det gångna märkliga året i hög grad försvårats. Vårt intryck efter många intervjuer är dock att mötet med det glada budskapet funnit andra vägar som funnit en numerärt sett avsevärt större mängd åhörare/tittare än vad som är fallet vid normalt arbete. Kompetens för dessa digitala möten har införskaffats lokalt på egen hand, men också genom stödjande insatser såväl regionalt som nationellt. Detta är mycket positivt. Om man så vill kan man förstås se detta som att den obehagliga pandemin gav oss nya möjligheter till spridande av Guds behagliga evangelium. Nu gäller att hålla kvar de nyvunna kontakterna. Det numerära mått på tre procents medlemsökning efter år 2022 kan bli svårt att nå, men ambitionen driver församlingarna och after-covid-effekten kan komma att överraska. Och medlemstappet minskade under verksamhetsåret.

Utvecklingsarbetet i församlingarna har fortgått, även om under mer digitala koncept. Eftersom mycket av det normala arbetet legat nere har man hunnit ifatt på andra områden.

Vägar till tro utvecklas genom att t.ex. Alpha-konceptet (eller Roder som det kallas i Kyrkan vid Brommaplan) ges en form där oerfarna människor lättare kan hitta in. Dessa lokalt utvecklade arbetssätt förtjänar nationell spridning. Församlingarna har mycket att lära varandra. Regionorganisationen har en vital uppgift där.

Kyrkan behöver ytterligare bearbeta sina gudstjänstformer. Den nya kyrkohandboken är mycket rymlig men det vore bra med konkreta ledtrådar hur vi utformar en hoppfull kyrka som tilltalar alla åldrar, inte minst barn och ungdom. Ansvar för konfirmationsutbildningen måste klargöras på alla nivåer. Konfirmander är en viktig rekryteringsbas till tro och ansvar.

Det är glädjande att se att samverkan med Eumenia utvecklas. Även om barn- och ungdomsarbetet enligt stadgarna (§20) anförtrotts Eumenia så måste församlingarna ha det övergripande ansvaret för trosinlärningen. Där kan vi notera en medveten växande verksamhet, vilket vi med stor tillfredsställelse noterar. Viktigt dock att Eumenia i detta har en självständig ställning. Motionerna vid kyrkokonferensen om barns och ungas plats i det löpande arbetet finns med i sammanhanget. Bra och viktigt.

Sammantaget har kyrkan under rådande omständigheter väl hanterat sitt uppdrag, som på längre sikt kan ge fortsatt oväntade öppningar för uppdraget.

2. Församlingsgrundande

Arbetet med att bilda nya gemenskaper och församlingar har gått framåt även under 2020, och det finns goda förhoppningar om att uppnå målet om 50 nya gemenskaper/församlingar till 2025. Många församlingar har även valt att bli moderförsamlingar, vilket är glädjande. Arbetet med växtpooler har varit framgångsrikt och har inneburit ett stort stöd för många små församlingar. Utmaningarna kvarstår dock och det finns ca 200 församlingar med färre än 25 medlemmar. Alla små församlingar kommer inte kunna fortsätta med sin verksamhet, men det är viktigt att kyrkan på nationell nivå tillsammans med regionerna fortsätter att ge dessa församlingar och deras medarbetare stöd.

Utmaningarna för kyrkans församlingar skiljer sig åt i de olika regionerna, varför de resurser och redskap som behövs också skiljer sig åt. Regionernas skilda storlek vad gäller resurser och medarbetare innebär också olika förutsättningar, vilket riskerar att leda till en ojämlikhet vad gäller förmågan till utveckling regionerna emellan. Det finns behov av att hitta nya vägar framåt och överväga nya sätt att få fram resurser och redskap i arbetet. Även om projekt med växtpool fallit väl ut finns det på många platser ett behov av medarbetare. För nya församlingsplanteringar finns det en utmaning när man övergår till att bli en församling. Behovet av stöd och stöttning är fortfarande stort i det skedet, och kyrkan behöver arbeta vidare med hur vi stöttar de nya församlingarna på bästa sätt. Varje region känner bäst till sina egna utmaningar och behov, om det är att ägna sig åt ekumenik i än högre utsträckning, skapa personalpooler med pastorer och diakoner eller utveckla samarbetet församlingarna emellan. Det är glädjande med nya initiativ även inför stora utmaningar.

Den rådande pandemin har inneburit att vissa uppstarter fått stå tillbaka i och med att man inte kunnat träffas och möta människor på det sätt som krävs. I de församlingsplanteringar som kommit igång har pandemin haft en mer begränsad påverkan. Många församlingar har även kunnat ställa om och fokusera på sådant man inte hunnit med annars. I och med uteblivna samlingar har många församlingar sett minskade kollekt. Många vittnar dock om att digitala gudstjänster når nya människor vilket är positivt. Utmaningen ligger i hur vi fortsätter att nå människor även efter pandemin. Församlingarna kommer att vara i behov av stöd från kyrkan nationellt och regionalt i att utarbeta sätt att hålla gudstjänst på som är anpassat för både människor som deltar på plats och på distans. Pandemin har haft en stor påverkan på det internationella arbetet och det har inte skett några nya församlingsplanteringar i samarbetsländerna.

Sammantaget har det gångna året och pandemin inneburit en utmaning för uppstarten av nya församlingsplanteringar. Arbetet fortsätter dock och kyrkan är på god väg att nå målet om 50 nya gemenskaper/församlingar till 2025. Utmaningar framöver är framförallt att ge fortsatt stöd till små och nya församlingar som befinner sig i ett utsatt läge, samt att vidareutveckla resurser och redskap för regionerna.

3. Internationella relationer

De tio medarbetarna på internationella enheten befinner sig på olika ställen i landet, och det är inte lätt att hålla ihop enheten. Verksamhetsplanens mål har varit svåra att uppnå i pandemitiderna, eftersom alla missionärer och missionsarbetare är hemkallade och inget är bestämt om deras återresor. Möjligheten att få till en prioriterad vaccination av missionsarbetare för att möjliggöra utresa har diskuterats, men exempelvis i Ecuador är smittspridningen så kraftfull att man inte vill riskera utresa. De projekt som till största delen är finansierade inom respektive land har också påverkats av pandemin, på grund av försämrad inhemsk ekonomi.

Remisstiden för missionsenkäten är utsträckt till 31 januari, och några slutsatser av denna kan därför inte tas med i årets rapport. En trolig utveckling är dock att vi kommer att reducera de 27 missionländerna till 10-15 st.

Avtal med samarbetskyrkor finns i de fall det är möjligt, exempelvis i Kongo Kinshasa, men med kyrkorna i Centralasien är detta omöjligt eftersom de arbetar i hemlighet. I Kina blir det allt svårare, och i Indien vill nuvarande regim inte veta av någon annan religion än hinduismen.

Det internationella arbetet har försvarats genom att våra missionärer inte kunnat verka på plats. Dock har de digitala hjälpmedlen även här fungerat för att ge stöd och hjälp i de problem som uppenbarats på plats.

Den nationella organisationen tycks fungera bra som kanal för församlingarnas engagemang i internationella relationer. Missionsinspiratören och missionsambassadörerna fyller en viktig funktion. I små och medelstora församlingar är missionsengagemanget ofta större än i de stora, och några församlingar har under året adopterat sitt eget missionsprojekt.

4. Samhällsengagemang

Våra församlingar är sända FÖR den plats man bor på och detta bör ju visas också i samhällsengagemanget.

En del i samhällsengagemanget är att nå utanför vår kyrka till människor som inte vanligtvis är kyrkvana. Där bör kyrkoledning/styrelsen/olika enheter i Alvik/Göteborg visa med olika exempel på vad som kan göras. Finns många goda exempel i våra regioner som bör kunna spridas över landet. Detta skulle som vi ser det kunna systematiseras mera. När vi intervjuade regionala kyrkoledare så kom det fram mycket bra som bör spridas vidare. Det pågår en del aktiviteter för att sprida dessa exempel men vår slutsats är att detta måste ske mera och mera systematiskt.

Det finns mycket både lokalt, regionalt och nationellt gott arbete som exempel på ett stort samhällsengagemang.

Genom att nå ut till samhället och människorna i det är vi en profetisk röst. Vi uppfattar att trots pandemin har kyrkan som tidigare år deltagit i olika viktiga råd och sammankomster nationellt och internationellt. Vidare förekommer ett aktivt deltagande i samhällsdebatten. Sammanfattningsvis vill vi dock ställa följande frågor till oss som kyrka och till kyrkoledningen:

1. Hur sprida goda idéer från lokala och regionala sammanhang än mera över landet?
2. Hur höras och synas mera i olika sammanhang, så att vi verkligen blir den profetiska rösten? Vilka strategier finns för detta?
3. Hur fortsätta samhällsengagemanget ännu mera aktivt när det är färre restriktioner pga pandemin? Hur förbereder vi oss inför den dagen när vi kan nå ut på ett annat sätt? Hur fortsätter vi då att vara en profetisk röst i samhället?
4. Viktigt att vi är i de frågor som varit aktuella sista åren, t.ex. konvertitfrågan, ensamkommande flyktingbarn, asylfrågan i stort, miljöengagemanget och andra frågor, men hur är vi framsynta och ser vilka frågor som är på gång och där vi som kyrka verkligen behöver engageras och synas?

Dessa frågor vill vi ställa till oss alla, men särskilt till kyrkostyrelsen och kyrkoledningar nationellt och regionalt.

5. Förvaltarskap

”Hållbar och relevant för sitt uppdrag och utrusta för tjänst”. Som beskrivits ovan under Församlingsutveckling har det gångna ovanliga året varit uppfinningarnas moder, där olika digitala metoder möjliggjort möten av olika slag. Kyrkostyrelsen har haft betydligt fler möten än vanligt, vilket ju är en effekt av att dessa är digitala och lättare att närvara vid även om man förstås saknar det fysiska mötet. Kyrkokonferensen hade också betydligt fler deltagare än ett vanligt år. Erfarenheterna leder sannolikt till delvis förändrade arbetssätt även efter pandemin.

Kompetensutvecklingsprogrammet KUP har haft färre deltagare än önskvärt, vilket är otillfredsställande. Det är en viktig del i att bibehålla en hög kompetens hos våra medarbetare. Vad gäller grunddokumenten pågår en översyn. Såväl stadgarna som teologisk grund kräver åtgärder. Frågan

om vad som konstituerar medlemskap är en vital del i teologisk grund. Och vad som definierar en församling. Stadgarna visade sig inte vara till tydlig ledning vid valet av biträdande kyrkoledare. Vi instämmer i Sahlbergs konstaterande i rapporten ”Ömsesidigt beroende” att stadgarna måste ses över i denna del.

Vi konstaterar med tillfredsställelse att kyrkan mycket väl lyckades genomföra kyrkokonferensen under digitala former. Fler deltagare än vanligt. Men visst är vi många som saknar det fysiska mötet. Konkensusmetoden måste till sin funktion ses över.

Indelningen i sju regioner synes väl fungerande trots att regionerna i area är mycket olika. Ambitionerna har varit mycket goda. I flera fall har kontakten mellan regionledning och församling varit intensivare än vanligt. En viktig uppgift är att hålla farten uppe i närområdena.

Vi kan verifiera att kyrkans anställda har mycket hög kompetens och glöd för sina arbeten. Enheterna fungerar mycket bra och har anpassat sig till årets avvikande förhållanden.

Vi ser att de nya kyrkoledarnas ansvarsområden har definierats och har goda förutsättningar för att forma ett inspirerande och välfungerande ledarskap.

Flera församlingar har svårt att rekrytera pastorer. Kyrkan bör närmare studera detta problem och finna lösningar. Allt handlar inte om växtpool.

Ekumeniska kontakterna med bl.a. Svenska kyrkan bör fortsatt prioriteras. ”Intill att vi är en enhet är våra kyrkor ett provisorium”. (Teologisk grund §7)

Arbetet mot en budget i balans har fortsatt på ett mycket välavvägt sätt.

Vi förordar ett fortsatt samlat nationellt kontor för Equmeniakyrkan, även om årets erfarenheter visar att digitala arbetsformer möjliggör arbete på alternativa sätt. Om enheterna ytterligare utlokaliseras tror vi kyrkan förlorar i styrka och relevans.

Till sist vill vi tacka för förtroendet att få utföra detta uppdrag, som är både roligt och spännande!

Chia/Christina Karlsson, Norsholm, Region Öst (ordförande)

Gunnel Näsfors, Enköping, Region Svealand

Hanna Persson, Göteborg/Lerum, Region Väst

Torsten Wilhelmsson, Årjäng, Region Svealand